REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Številka: 0700-39/2021/6
Datum: 14. 3. 2022

Zagovornik načela enakosti na podlagi 21. člena v povezavi s 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD) in na podlagi prvega odstavka 207. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, v nadaljevanju: ZUP) na predlog [ ] očeta mladoletnega [ ] v zadevi ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD zoper Osnovno šolo [ ] izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Predlog za obravnavo diskriminacije z dne 23. 5. 2021, ki ga je vložil predlagatelj [ ] **se zavrne**.

2. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je s strani [ ] (v nadaljevanju: predlagatelj) prejel predlog za obravnavo diskriminacije, v katerem je predlagatelj navedel domnevno diskriminacijo, ki naj bi je bil deležen njegov otrok [ ] (v nadaljevanju: otrok, učenec) v okviru izvajanja pouka v osnovni šoli. V predlogu in poslanih prilogah predlagatelj pojasnjuje, da je sin opredeljen kot trojno poseben otrok, ki se izobražuje po individualiziranem programu (v nadaljevanju: IP). Sin ima govorno-jezikovno motnjo, nadpovprečno inteligenco in evidentirano umetniško nadarjenost, njegov IP pa je pripravljen na podlagi določbe o usmeritvi Zavoda RS za šolstvo ter akta identifikacije nadarjenosti [ ].

V predlogu je predlagatelj navedel kot posredno diskriminatorno prakso sinove učiteljice, ki naj bi neustrezno izvajala prilagoditve, vezane na otrokovo jezikovno razumevanje. Določene prilagoditve, ki jih izvaja, pa so po mnenju predlagatelja nepotrebne in zmanjšujejo kvaliteto osvojenega znanja. S tem naj bi bila izkazana upravičena domneva posredne diskriminacije.

Predlagatelj navaja tudi, da naj bi šlo za neposredno diskriminacijo zaradi dejstva, da se pri sinu med poukom ne izvaja diferenciacija pouka navzgor. Skladno s 40. členom Zakona o

osnovni šoli (v nadaljevanju: ZOsn)[1] se lahko pri pouku učencev od 1. do 9. razreda delo z učenci diferencira glede na njihove zmožnosti. Pri predlagateljevem sinu diferenciacije pouka »navzgor« ni, kar je po njegovem mnenju potrebno pripisati diskriminaciji na podlagi sinove invalidnosti ter tudi rase. To naj bi potrjevala tudi vsa priložena dokumentacija.

Zagovornik je preučil predlog za obravnavo s priloženo dokumentacijo in predlagatelja primarno pozval k dopolnitvi predloga, z dopisom Prošnja za posredovanje dokumentacije *(št. dokumenta 0700-39/2021 z dne 16. 6. 2021),* v katerem ga je zaprosil za posredovanje odločbe o usmeritvi, ki jo je za otroka izdal Zavod RS za šolstvo in individualiziranega programa s prilogami, skladno s katerim se izobražuje otrok. Na Zagovornikovo zaprosilo za posredovanje dokumentacije se je predlagatelj odzval (*št. dokumenta 0700-39/2021/3 z dne 22. 6. 2021*) in Zagovorniku posredoval oba zaprošena dokumenta.

Zagovornik je predlagatelja z dopisom Posredovanje dosedanjih ugotovitev v seznanitev in izjasnitev (*št. zadeve 0700-39/2021/4 z dne 10. 11. 2021*) seznanil z dotedanjimi ugotovitvami v postopku. Predlagatelja je seznanil, da v konkretni zadevi ne prepoznava ključnih elementov diskriminacije. Predvsem iz navedenih dejstev ni razvidna povezava med osebno okoliščino in ravnanjem učiteljice. Prav tako ni bilo mogoče ugotoviti, za kakšen poseg v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti otroka naj bi šlo. Posledično je Zagovornik preliminarno ugotovil, da iz zadeve ni razvidna posredna in neposredna diskriminacija kot oblika diskriminacije. Predlagatelj v dotedanji fazi postopka ni uspel izkazati dejstev, ki bi opravičevala domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije. Zagovornik je predlagatelja pozval, da se o tedanjih ugotovitvah ter vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za sprejem odločitve, pisno izreče v predvidenem roku 15 dni od prejema dopisa ter svojo prijavo dopolni z morebitnimi dodatnimi informacijami.

Predlagatelj se je odzval z dopisom Odgovor na posredovane ugotovitve (*št. zadeve 0700-39/2021/5 z dne 1. 12. 2021*). V podanem odgovoru je predlagatelj navedel, da iz posredovanih dotedanjih ugotovitve Zagovornika izhaja nepoznavanje sistema usmerjanja otrok s posebnimi potrebami, nepoznavanje dela s takšnimi otroki in tudi, da je Zagovornik napačno razlagal določbe Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju: ZUOPP-1)[2] ter podrejenih predpisov. Predlagatelj se je do Zagovornikovih ugotovitev tudi podrobneje opredelil.

Navedel je, da usmerjanje otrok s posebnimi potrebami v sistemih vzgoje in izobraževanja ureja ZUOPP-1. Skladno s 30. členom ZUOPP-1 se z odločbo o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami usmeri v program vzgoje in izobraževanja ali pa se z odločbo ugotovi, da usmeritev ni potrebna. Z odločbo o usmeritvi se odloči o vzgojno-izobraževalnih potrebah otroka, programu vzgoje in izobraževanja, v katerega se otrok usmerja, o vzgojno-izobraževalnemu zavodu ter ostalih pripomočkih, pravicah, spremljevalcih, idr., kot izhaja iz tretjega stavka 30. člena ZUOPP-1. Na prvi stopnji o usmerjanju otrok odloča Zavod RS za šolstvo, na drugi pa Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ). Zavezanec, kamor je otrok z odločbo vključen, mora v roku 30 dni izdelati za otroka s posebnimi potrebami individualiziran program (prvi odstavek 36. člena ZUOPP-1). Kaj vse se določi z individualiziranim programom, določa tretji odstavek 36. člena ZUOPP-1. Predlagatelj je pojasnil, da iz navedenega izhaja, da se z odločbo odloči o elementih iz tretjega odstavka 30. člena ZUOPP-1, z individualiziranim programom pa določi vsebina iz drugega in tretjega odstavka 36. člena ZUOPP-1 in da gre pri individualiziranem programu za samostojni upravni akt zavezanca. Z odločbo se odloči predvsem o vključitvi v enega izmed prilagojenih vzgojno-izobraževalnih programov in njegovih posebnih pravicah, z IP pa se določijo potrebne prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja, doseganju standardov in napredovanju, določi se vsebina in način izvajanja otrokovih posebnih pravic in

---

[1] Zakon o osnovni šoli (ZOsn), Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L.

[2] Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1), Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12, 41/17 – ZOPOPP in 200/20 – ZOOMTVI.

določi se strategije vključevanja otroka s posebnimi potrebami v skupino. Vse to v skladu z načelom otrokove koristi, kot jo opredeljuje 3. člen Konvencije o otrokovih pravicah. Predlagatelj je v nadaljevanju navedel, da se je ob izdelavi strokovnih mnenj izoblikovala določena praksa, da strokovna komisija priporoča določene prilagoditve, ki pa za zavezanca, torej šolo, niso zavezujoče. Enako je v svojem mnenju zapisal Zavod RS za šolstvo, da je vsebina IP v izključni pristojnosti zavoda, strokovno mnenje je le en izmed dokumentov oziroma meril. Kaj natančno so pomembne prilagoditve, ZUOPP-1 ne določa natančno, kaj so potrebne prilagoditve oziroma dovoljena neenaka obravnava, določa Zakon o varstvu pred diskriminacijo (v nadaljevanju: ZVarD).[3]

Predlagatelj je nato navedel, da so v individualiziranem programu za leto 2020/2021 res da navedene tudi prilagoditve vezane na govorno razumevanje, vendar s pripisom, da jih je potrebno uporabiti po potrebi. Skupaj s strokovno skupino so se tako odločili zato, ker so želeli ugotovitve klinično logopedske diagnostike, da na jezikovnem razumevanju ni odstopanj, tudi preveriti v praksi. Prav tako je šola preverila otrokove vzgojno-izobraževalne potrebe in na osnovi svojih ugotovitev podala predlog za spremembo odločbe zaradi napačno in nepopolno ugotovljenih vzgojno-izobraževalnih potreb učenca. Iz poročila razredničarke [redacted] z dne 4. 3. 2021 in iz poročila šole izhaja tudi, da je otrokovo razumevanje jezikovnega izražanja primerno, prav tako ni opaziti težav pri branju in pisanju. Ob evalvaciji IP v marcu 2020, ki je v domeni strokovne skupine in starša (četrti odstavek 36. člena ZUOPP-1), so vsi deležniki ugotovili, da so prilagoditve na področju govornega razumevanja nepotrebne, predlagatelj navaja, da celo nezakonite.

Predlagatelj Zagovorniku očita tudi zmotno ugotovitev, da Zagovorniku ni bila posredovana identifikacija nadarjenosti, ker je ta vsebovana v eni izmed prilog IP. Prav tako iz IP izhaja, da bo pouk za sina potekal z določili Pravilnika o izvajanju diferenciacije pri pouku v osnovni šoli, iz katerega izhaja, da je upravičen do diferenciranega pouka pri vseh predmetih. Glede na to, da je njegov izmerjen IQ bistveno nad povprečjem, kot tudi bistveno nad mejo opredelitve nadarjenosti, po predlagateljevem mnenju lahko govorimo le o diferenciaciji navzgor. Ne razpolaga pa z nobenim dokazom, da bi učiteljica to diferenciacijo dejansko izvajala. Posebej poudarja še, da je otrok edini učenec prve triade, ki je identificiran kot nadarjen, najbrž tudi edini, ki je identificiran po testu WISC. Psihološka testiranja in klinično logopedska diagnostika te evidentiranje za nadarjenega so bili zvedeni na predlog šole oziroma učiteljice.

Predlagatelj Zagovorniku očita, da ta zanemarja, da učiteljica ne zna pojasniti, kako prilagaja sinov pouk skladno z IP. Kljub vsem zahtevam ni bil posredovan noben dokument diferenciacije navzgor ali navzdol, to tudi ne izhaja iz zvezkov. Pomembno je tudi to, da iz poročila učiteljice [redacted] izhaja, da je otrok po svojem osvojenem znanju uvrščen v zgornjo polovico razreda, da ga ekspresivna jezikovna motnja ne ovira pri spremljanju pouka in da je sposoben slediti pouku na višjih taksonomskih stopnjah. Za konec predlagatelj navede, da je prav zaradi vsega nedopustno razvrstiti otroka v skupino povprečja, kot tekmovalcu prve jakostne skupine pri smučanju dodeliti štartno mesto 100, namesto štartnega mesta namenjenega smučarjem te skupine, brez opravičljivega razloga.

*

Naloge in pristojnosti Zagovornika ureja 21. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo, v skladu s katerim je Zagovornik pristojen za obravnavo primerov domnevnih kršitev prepovedi diskriminacije ter nudenje neodvisne pomoči in svetovanje diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo.

Diskriminacijo opredeljuje 4. člen ZVarD, skladno s katerim pomeni diskriminacija vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico

[3] Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg.

oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Diskriminacija zaradi katere koli osebne okoliščine je prepovedana.

Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina odločilen razlog za slabšo obravnavo. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Mednje, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Varstvo pred diskriminacijo je skladno z 2. členom ZVarD zagotovljeno na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb. Med področji, na katerih velja prepoved diskriminacije, ZVarD izrecno navaja tudi področje vzgoje in izobraževanja.

ZVarD opredeljuje več oblik diskriminacije, med njimi tudi zatrjevane neposredna in posredna diskriminacija in viktimizacija. Neposredna diskriminacija obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb (prvi odstavek 6. člena ZVarD). Posredna diskriminacija obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb z določeno osebno okoliščino bila, je, ali bi lahko bila zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe (drugi odstavek 6. Člena ZVarD). Viktimizacija pa je izpostavljanje diskriminirane osebe ali osebe, ki ji pomaga, neugodnim posledicam zaradi njenega ukrepanja, katerega namen je preprečiti ali odpraviti diskriminacijo (11. člen ZVarD).

V primerih, ko je diskriminacija storjena v razmerju do otrok ali drugih slabotnih oseb, gre po 12. členu za t.i. hujšo obliko diskriminacije (kadar je ta ugotovljena).

V skladu z določbo 40. člena ZVarD v postopkih ugotavljanja diskriminacije velja pravilo obrnjenega dokaznega bremena, skladno s katerim je v primeru izkazanega suma diskriminacije (kadar torej domnevno diskriminiran posameznik izkaže dejstva, ki opravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije) na domnevnem kršitelju, da dokaže, da ni kršil prepovedi diskriminacije oziroma, da je postopal skladno z eno od izjem od prepovedi diskriminacije in je torej v zadevi ravnal zakonito.

Da lahko govorimo o tem, da neko ravnanje predstavlja diskriminacijo po ZVarD, mora to vsebovati vseh pet elementov diskriminacije, ki so:

- osebna okoliščina kot razlog domnevne diskriminacije,
- področje družbenega življenja, na katerem se lahko diskriminacija dogaja,
- oblika diskriminacije,
- poseg v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti oseb(e), podvržene neenaki obravnavi,
- izvzetost iz izjem od prepovedi diskriminacije.

Če kateri izmed teh elementov manjka, takšno ravnanje ne pomeni diskriminacije. Druga nezaželena, sporna ali krivična ravnanja, ki niso povezana z osebnimi okoliščinami ali ne predstavljajo posega v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti, se ne štejejo za diskriminacijo, lahko pa gre za druga nezakonita ravnanja, za katera so pristojni drugi organi.

*

Zagovornik ugotavlja, da je predlagatelj vložil predlog za obravnavo diskriminacije po V. poglavju ZVarD. Postopek pred Zagovornikom urejajo členi 33. do 37. ZVarD. Za vsa vprašanja postopka, ki niso urejena z ZVarD, Zagovornik skladno z drugim odstavkom 3. člena ZUP uporabi slednjega. Ena od posebnosti postopka obravnave diskriminacije je tudi pravilo obrnjenega dokaznega bremena (40. člen ZVarD).

Iz podanega predloga za obravnavo diskriminacije, predlagateljevega odgovora na Zagovornikovo posredovanje dotedanjih ugotovitev v izjasnitev ter priložene dokumentacije izhaja, da predlagatelj zatrjuje posredno diskriminacijo zaradi domnevno neustreznih prilagoditev pouka ter neposredno diskriminacijo zaradi t.i. odsotnosti diferenciacije pouka navzgor na podlagi identificirane nadarjenosti otroka.

Kot osebne okoliščine, ki so razlog domnevno neenake obravnave predlagatelj navaja invalidnost, raso ter sinovo »psihično konstitucijo.«

I. Opredelitev Zagovornika do navedb predlagatelja o posredni diskriminaciji pri izvajanju prilagoditev skladno z individualiziranim programom

Ključne navedbe predlagatelja

Predlagatelj v podanem predlogu navaja posredno diskriminacijo na podlagi invalidnosti ter rase, do katere naj bi prihajalo zaradi domnevno neustreznih prilagoditev izvajanja pouka. Po IP pripadajo otroku določene prilagoditve, zlasti v povezavi z izražanjem. Nekdanja sinova učiteljica, ki je otroka poučevala do konca marca leta 2021, je v poročilu, ki je del IP, zapisala, da je razumevanje jezikovnega izražanja primerno oziroma celo boljše od njegovih vrstnikov, da ni opaziti težav pri branju in pisanju. Pod ustreznim nivojem je uporaba govornega jezikovnega izražanja, zaslediti je težave pri tvorbi povedi z besednim redom, skladnji, zmanjšani raznolikosti besednjaka, krajšo dolžino povedi ter na področju priklica besed. Konec marca je učiteljico [redacted] zamenjala učiteljica [redacted]. Iz predlagateljevega predloga izhaja, da je nova učiteljica v svojem poročilu zapisala, da uporablja gradiva, ki so jasna, nazorna in vsebujejo slikovno podporo ter da bo tudi v nadaljevanju dela preverjala razumevanje navodil, v pisnih nalogah bodo naloge jasne, nazorne in vsebovale bodo slikovno podporo. Zapisano naj bi kazalo na dejstvo, da prakse, ki jih izvaja in ki jih je napovedala učiteljica, niso potrebne za doseganje cilja, ki je prilagajanje izobraževanja govorno jezikovni motnji ter zmanjšujejo kvaliteto osvojenega znanja. Predlagatelj je podal svoje pritožbe nad delom učiteljice [redacted] tudi ravnateljici, domnevno neustrezno prilagajanje pouka pa je predlagatelj označil kot nezakonito in tudi kaznivo. Iz priložene dokumentacije izhajajo očitki predlagatelja, da učiteljica izvaja negativno diferenciacijo na področju razumevanja pri otroku, katerega razumevanje je nadpovprečno (s tem, ko mu prilaga slikovno gradivo). Predlagatelj meni, da ni nobenega dvoma, da gre za nepotrebno in s tem nedovoljeno segregacijo, domnevno zaradi »psihološke konstitucije« otroka in da domnevno neustrezne prakse dela z otrokom izkazujejo domnevno posredno diskriminacijo.

Pravna podlaga

Pravica do izobrazbe in šolanja je v RS ustavna pravica, zaradi katere ima država obveznost, da ustvarja možnosti, da si vsak državljan lahko svobodno pridobi ustrezno izobrazbo (57. člen Ustave RS).[4] Ustava v svojem 52. členu določa, da imajo otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe pravico do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi. Ker so otroci s posebnimi potrebami osebe v manj ugodnem položaju, mora država z aktivnimi ukrepi nevtralizirati ovire, ki jim otežujejo ali celo onemogočajo enakopraven dostop do javnih dobrin in storitev

[4] Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

oziroma enakopravno uresničevanje njihovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Posebno varstvo otrok s posebnimi potrebami tako pomeni, da mora država pri urejanju vprašanj, ki lahko ogrozijo oziroma prizadenejo njihove pravice, ravnati še posebej skrbno in iskati rešitve, ki naj posebno varstvo v največji mogoči meri zagotovijo.[5]

Republiko Slovenijo v zvezi s posebnim varstvom otrok z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju zavezuje tudi Konvencija ZN o otrokovih pravicah (v nadaljevanju: KOP),[6] na katero se v svojih dopisih sklicuje tudi predlagatelj. Zahtevo po posebnem varstvu otrok je treba razlagati v povezavi z »načelom največje koristi otroka«, po katerem je temelj varstva otroka njegova korist, ki zahteva, da so pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne ali zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, otrokove koristi glavno vodilo (prvi odstavek 3. člena KOP). K posebnemu varstvu invalidnih otrok zavezuje tudi Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (v nadaljevanju: MKPI).[7] Države pogodbenice zavezuje, da sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci uživajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine (prvi odstavek 7. člena). V skladu s 24. členom MKPI, ki ureja pravico do izobraževanja, morajo države pogodbenice zagotoviti, da invalidni otroci zaradi invalidnosti niso izključeni iz brezplačnega in obveznega osnovnošolskega ter srednješolskega izobraževanja (a točka drugega odstavka). Po istem členu MKPI morajo države pogodbenice zagotavljati invalidom izvrševanje pravice do izobraževanja brez diskriminacije in na podlagi enakih možnosti, potrebno pa jim je zagotoviti tudi primerne prilagoditve glede na posameznikove potrebe (c točka drugega odstavka).

O vključevanju oseb z invalidnostmi v programe izobraževanja govori tudi Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (v nadaljevanju: ZIMI).[8] Ta v 11. členu določa, da se mora invalidom zagotavljati vključevanje v programe izobraževanja na vseh ravneh in vseživljenjsko učenje v okolju, v katerem živijo, kot to velja za druge državljane. Pri tem se za diskriminacijo ne štejeta vključevanje v različne programe, kot so posebni in prilagojeni programi, ter prilagoditve rednih programov, ki so prilagojeni invalidovim sposobnostim. Drugi odstavek 11. člena dalje izrecno navaja, da imajo invalidi pravico do ustreznih prilagoditev pri vključevanju v vzgojni, šolski ali študijski proces in pravico do primernih prilagoditev šolskega oziroma študijskega procesa individualnim potrebam invalida.

Specialni zakon, ki ureja vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, pa je ZUOPP-1. ZUOPP-1 določa tudi usmerjanje otrok s posebnimi potrebami in oblike pomoči. Skladno z 22. členom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami odloča na prvi stopnji Zavod RS za šolstvo. Zavod RS za šolstvo izda odločbo o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi komisija za usmerjanje prve stopnje. Z odločbo se odloči o usmeritvi otroka s posebnimi potrebami v program vzgoje in izobraževanja ali pa se z odločbo ugotovi, da usmeritev ni potrebna. V primeru, da se z odločbo o usmeritvi odloči o usmeritvi otroka, se v njej odloči tudi o vzgojno-izobraževalnih potrebah otroka, programu vzgoje in izobraževanja, v katerega se otroka usmerja, vzgojno-izobraževalnem zavodu, v katerega se bo otrok vključil, datumu vključitve v program ali vzgojno-izobraževalni zavod, obsegu, obliki ter izvajalcu posamezne oblike dodatne strokovne pomoči, pripomočkih, prostoru in opremi ter drugih pogojih, ki morajo biti zagotovljeni za vzgojo in izobraževanje, začasnem ali stalnem spremljevalcu, zmanjšanju števila otrok v oddelku glede na predpisane normative, roku preverjanja ustreznosti usmeritve in pravicah, za katere tako določa poseben

---

[5] Ustavno sodišče RS, odločba št. U-I-118/09-21 z dne 10. 6. 2010.

[6] Konvencija o otrokovih pravicah, Uradni list SFRJ, št. 15/90, Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Organizacije združenih narodov in konvencij, sprejetih v Mednarodni agenciji za atomsko energijo, Uradni list RS, št. 35/92, MP, št. 9/92 , URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilaterala/clovekove-pravice/porocila-SLO-po-instrumentih-o-clovekovih-pravicah/73241a9c65/Konvencija-o-otrokovih-pravicah.pdf.

[7] Konvencija o pravicah invalidov, URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/Zakonodaja-ki-ni-na-PISRS/Kulturna-raznolikost/1c24133420/Konvencija-o-pravicah-invalidov.pdf.

[8] Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI), Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17.

zakon (30. člen ZUOPP-1). Zoper odločbo o usmeritvi na prvi stopnji lahko starši vložijo pritožbo v roku 15 dni od njene vročitve na MIZŠ (32. člen).

Zakon nato v 36. členu določa, da mora vzgojno-izobraževalni zavod oziroma socialnovarstveni zavod, kamor je usmerjen otrok, v roku 30 dni po dokončnosti odločbe o usmeritvi, za otroka s posebnimi potrebami izdelati individualizirani program. Z individualiziranim programom se v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev, izvajanje svetovalnih storitev in izvajanje učne pomoči. Z IP dela se podrobneje določijo še cilji in oblike dela na posameznih vzgojno-izobraževalnih področjih, strategije vključevanja otroka s posebnimi potrebami v skupino, potrebne prilagoditve pri preverjanju in ocenjevanju znanja, doseganju standardov in napredovanju, uporaba prilagojene in pomožne izobraževalne tehnologije, izvajanje fizične pomoči, izvajanje tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku, prehajanje med programi ter potrebne prilagoditve pri organizaciji, časovna razporeditev pouka in veščine za čim večjo samostojnost v življenju (prilagoditvene spretnosti) in načrt vključitve v zaposlitev. V pripravo in spremljanje IP morajo biti vključeni starši ter otrok, poleg tega je potrebno IP najmanj v vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju evalvirati in ga po potrebi spremenit (36. člen ZUOPP-1).

Konkretni postopek se je v tem delu osredotočal na vprašanje, ali so otroku predlagatelja zagotovljene primerne prilagoditve pouka na podlagi njegove invalidnosti, zmerne govorno-jezikovne motnje oziroma mu pouk ni prilagojen, kar bi dejansko lahko pomenilo posredno diskriminacijo na podlagi njegove invalidnosti.

Ugotovitve Zagovornika

Zagovornik ugotavlja, da je otrok predlagatelja opredeljen kot otrok z zmerno govorno-jezikovno motnjo. Skladno z ZUOPP-1 je Zavod Republike Slovenije za šolstvo izdal odločbo o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja (22. člen ZUOPP-1). Iz posredovane odločbe, ki zanj velja do spremembe ravni izobraževanja, je razvidno, da je organ odločil, da se otrok usmeri v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo na Osnovni šoli [redacted]. Zagotovijo se mu 4 ure dodatne strokovne pomoči na teden, 1 ura se izvaja kot svetovalna storitev, 2 uri kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj in 1 ura učne pomoči. Podrobneje potrebne prilagoditve določa IP otroka. Pri navedbi potrebnih prilagoditev v IP je pripis »po potrebi«, saj se pri pripravi IP ni točno vedelo, katere prilagoditve bodo potrebne. Podrobneje je delo z otrokom v šolskem letu 2020/2021 predstavljeno v evalvacijskem *Poročilu vzgojno-izobraževalnega oz. socialnovarstvenega zavoda o otroku*, ki ga je pripravila strokovna skupina zadolžena za izvajanje IP in v *Poročilu razredničarke* [redacted].

V evalvacijskem poročilu strokovne skupine so bivša razredničarka [redacted], inkluzivna pedagoginja [redacted] ter učiteljica 1. tujega jezika [redacted], podale svoje mnenje o izvajanju IP. V zapisanem evalvacijskem poročilu članice komisije podrobno opišejo svojo oceno otrokovega funkcioniranja, uspešne strategije pri delu z učencem, otrokov napredek na posameznih področjih, prilagoditve, ki so se izvajale ter realizacijo zastavljenih ciljev. Med drugim na primer bivša razredničarka opisuje, da je predlagateljevemu otroku pri branju neumetnostnih besedil razložila neznane besede, tudi s slikovnim gradivom, prav tako slikovni prikaz pri nerazumevanju besed izpostavlja tudi inkluzivna pedagoginja. Navedeno se je izvajalo poleg več drugih prilagoditev in ukrepov. Na koncu evalvacijskega poročila je navedeno, da se nadaljuje z zastavljenim delom po IP. Tudi poročilo učiteljice [redacted], ki je nadomestila [redacted], podrobno opisuje delo z otrokom. Navede, da upošteva ureditev prostora, da otrok sedi na dogovorjenem mestu, da mu omogoča podaljšan čas pri sprejemanju, predelavi, razumevanju govora in jezika, izvaja tudi gibalne vaje. Poskrbljeno je, da so mu cilji dela pri pouku jasni, predstavi različne strategije reševanja nalog ter otroka večkrat vpraša, če razume navodila in snov. Nove pojme razlaga s konkretnimi primeri iz življenja, pri preklicu besed se mu pomaga s prvo črko

ali zlogom, navaja tudi, da gradiva prilagaja po potrebi in zmožnostih otroka. Gradiva so jasna, nazorna in vsebujejo slikovno podporo (npr. pri delih telesa). Otroku se zagotavljajo tudi določene prilagoditve pri pisnem in ustnem ocenjevanju.

Zagovornik na podlagi celotne prejete dokumentacije, IP ter predvsem evalvacijskih poročil ugotavlja, da so otroku zagotovljene prilagoditve pri pouku, prilagojene njegovim potrebam. Med njimi so ustrezno mesto v razredu, podaljšan čas pri ustnem in pisnem ocenjevanju, razlaganje snovi prilagojeno njegovim zmožnostim, prav tako z njim dodatno sodeluje inkluzivna pedagoginja, dodeljena mu je dodatna učna pomoč izven oddelka ter svetovalne storitve. Prilagoditve na podlagi Odločbe ter IP so nujne, da se mu omogoča polno, enakovredno uživanje pravice do izobraževanja.

Posredna diskriminacija pomeni, da je nekdo zaradi svoje osebne okoliščine zaradi navidezno nevtralne določbe, merila ali prakse v manj ugodnem položaju kot druge osebe, ki te okoliščine nimajo (drugi odstavek 6. člena ZVarD). Prav morebitna opustitev ukrepov prilagajanja pouka ter dodatnih učnih in strokovnih pomoči, ki jih določa IP in ki jih kot ustrezne v evalvaciji opredeljuje strokovna skupina, bi v konkretni situaciji lahko pomenila posredno diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine invalidnosti (kot ekvivalenta posebnim potrebam v obravnavanem primeru). Bistvo načela enakosti je, da se enake situacije obravnava enako, različne pa različno. V konkretnem primeru zagotavljanja ustrezne vzgoje in izobraževanja otroka z vidika načela enakosti ni mogoče zagotavljati na način, da se ga obravnava enako kot ostale učence, temveč so glede na izdano odločbo in drugo dokumentacijo potrebne primerne prilagoditve, na podlagi njegove zmerno govorno-jezikovne motnje.

Ker je iz poslane dokumentacije razvidno, da so prilagoditve ustrezno urejene v IP na podlagi Odločbe o usmerjanju otroka s posebnimi potrebami in da se prilagoditve pri pouku in izven njega tudi dejansko izvajajo, Zagovornik skladno s svojimi pristojnostmi ugotavlja, da v konkretnem primeru ne gre za posredno diskriminacijo predlagateljevega otroka na podlagi osebne okoliščine invalidnosti.

Zagovornik v navedbah predlagatelja prepoznava zlasti nestrinjanje z določenimi nalogami oziroma z nekaterimi konkretnimi ukrepi, ki jih v okviru poučevanja njegovega otroka izvaja učiteljica [redacted]. Konkretneje, predlagatelj se ne strinja s tem, da se otroku prilaga dodatno slikovno gradivo za lažje razumevanje določene snovi ali nalog.

Zagovornik pojasnjuje, da ni pristojen presojati konkretnih ukrepov izvajanja strokovne pomoči, za katere so pristojni strokovnjaki, kot so psihologi, logopedi, ustrezno izobraženi pedagogi, idr., saj gre za strokovna vprašanja, ki ne sodijo na področje diskriminacije. Z vidika pristojnosti Zagovornika je bilo pomembno vprašanje, ali so otroku na podlagi njegove invalidnosti zagotovljene primerne prilagoditve šolskega procesa in če se prilagoditve v praksi dejansko izvajajo. Na podlagi celotne pridobljene dokumentacije je Zagovornik ugotovil, da se izvajajo. Ustreznost konkretnih prilagoditev, kot so priloženo slikovno gradivo, podaljšan čas reševanja nalog, pomoč pri priklicu besed s prvo črko besede, idr. pa presojajo člani strokovne skupine, ki skrbijo tudi za nadzor izvajanja IP. Nadzor nad uresničevanjem pravic otrok in udeležencev izobraževanja otrok s posebnimi potrebami in izvajanjem programa in prilagoditev na podlagi Odločbe o usmerjanju je v pristojnosti Inšpektorata RS za šolstvo.[9]

Zagovornik glede na navedeno v zadevi tudi ne more delovati kot pritožbeni organ zoper izdano odločbo. Če se predlagatelj ne strinja z vsebino odločbe, jo mora izpodbijati oziroma spremeniti v skladu z določbami ZUOPP-1.

---

[9] 20. točka 12. člena Zakona o šolski inšpekciji (ZSoll),Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo.

II. Opredelitev Zagovornika do navedb predlagatelja o neposredni diskriminaciji pri diferenciaciji pouka

Ključne navedbe predlagatelja

Predlagatelj v drugem delu zatrjuje tudi neposredno diskriminacijo na podlagi invalidnosti ter rase, do katere naj bi prihajalo pri ravnanju učiteljice, ki z otrokom ne ravna kot z nadarjenim učencem. V odgovoru na Zagovornikova zaprosila za pojasnitve in izjasnitve, je predlagatelj opozoril na zmotno navedbo Zagovornika, da ni posredoval potrdila šole o identifikaciji nadarjenosti. Navedel je, da je potrdilo del IP. Zagovornik ugotavlja, da je Potrdilo o nadarjenosti res del IP ter da z njim razpologa. V Potrdilu o odkriti nadarjenosti z dne 23. 11. 2020, ki je ena izmed prilog Individualiziranega programa otroka, je navedeno, da je otrok, v skladu s Konceptom za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v osnovni šoli evidentiran na spoznavno-miselnem področju divergentnega mišljenja in na ustvarjalnem področju. Prav tako izkazuje višje oblike računalniške pismenosti glede na njegovo starost. Otrok je identificiran kot izredno nadarjen učenec po opravljenem testu WISC. V nadaljevanju IP so opredeljeni cilji dela z nadarjenimi, konkretneje za tega otroka. Navedene so aktivnosti izven rednega pouka, kot so Zanke, uganke, zavozlanke, Rad tekmujem v znanju, računalništvo, šola animiranega filma, sodelovanje na likovnih tečajih in angleščina, v razredu pa naj bi pouk potekal v skladu z določili učnega načrta in Pravilnika o izvajanju diferenciacije pouka v osnovni šoli. Predlagatelj poudarja, da je sin edini učenec prve triade identificiran kot nadarjen, hkrati pa učiteljica ne zna pojasniti, kako prilagaja njegov pouk navzgor, skladno z IP. Kljub vsem zahtevam naj ne bi bil posredovan noben dokument diferenciacije pouka navzgor ali navzdol, to tudi ne izhaja iz sinovih zvezkov. Bistvena razlika med otrokom in njegovimi sošolci naj bi bila ta, da je pri njem nadarjenost potrjena v obliki zavezujočega akta šole, s tem pa tudi upravičenost do diferenciacije pouka navzgor. Iz IP in sinove ugotovljene zmožnosti naj bi po predlagateljevem mnenju izhajalo, da je sin upravičen do diferenciranega pouka navzgor pri vseh predmetih, vsaj na nivoju uporabe višjih oblik učenja. Ker takšne obravnave domnevno ni deležen, naj bi to kazalo na morebitno neposredno diskriminacijo na podlagi invalidnosti in rase.

Pravna podlaga

Izobraževanje nadarjenih učencev je za osnovne šole urejeno v Zakonu o osnovni šoli (v nadaljevanju tudi: ZOsn) in Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju: ZOFVI).[10]

Zakon o osnovni šoli določa, da je eden od ciljev osnovnošolskega izobraževanja tudi razvijanje nadarjenosti in usposabljanja za razumevanje in doživljanje umetniških del ter za izražanje na različnih umetniških področjih,[11] a dejanske ustrezne pravne in strokovne ureditve dela z nadarjenimi učenci v Sloveniji ni. Predpisi na področju osnovnošolskega izobraževanja izrecno ne predpisujejo posebnih oblik dela samo za nadarjene učence. ZOVFI določa, da so osnovne in srednje šole upravičene do dodatnih proračunskih sredstev za posebne oblike dela z nadarjenimi, vendar konkretno ne določa, katere oblike so to (81. člen ZOFVI). Glede načrtovanja dela z nadarjenimi je v ZOFVI določeno le, da oddelčni učiteljski zbor oblikuje program za delo z nadarjenimi učenci, vendar takšen program prav tako ni nikjer opredeljen, gre za interni akt šole.

ZOsn v 11. členu določa, da šola nadarjenim učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela. Katere konkretne oblike dela so to, zakon ne določa, po pojasnilu MIZŠ pa

[10] Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21 in 207/21.
[11] 2. člen ZOsn.

naj bi bile to interesne dejavnosti, možnosti hitrejšega napredovanja in dnevi dejavnosti. V interesne dejavnosti se učenci vključijo prostovoljno, hitrejše napredovanje osnovna šola omogoči učencem, ki dosegajo nadpovprečne rezultate v učenju, da prej kot v 9 letih končajo osnovnošolsko izobraževanje, dnevi dejavnosti pa so del obveznega programa osnovne šole, v okviru teh dni se vsebine predmetov medsebojno povezujejo.[12]

O vzgoji in izobraževanju nadarjenih govori tudi Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju.[13] V njej je poudarjeno načelo enakih možnosti in optimalnega razvoja posameznika, kar pomeni, da je potrebno delo organizirati tako, da bodo imeli možnost za optimalen razvoj vsi učenci, posebno pozornost pa je potrebno nameniti tudi otrokom, ki so nadarjeni na različnih področjih. Vsaka šola mora biti kadrovsko usposobljena za delo z nadarjenimi učenci, med predlaganimi rešitvami pa so organizacijske prilagoditve, katerih cilj je prilagajanje šolskih obveznosti zaradi odsotnosti nadarjenega učenca od pouka, in vsebinske prilagoditve, katerih cilj je prilagajanje učnih vsebin in metod razvoju mišljenja, učnih strategij, znanja in interesov nadarjenih učencev ter spodbujanje njihove učne motivacije (bodisi v obliki notranje, fleksibilne ali delne zunanje diferenciacije bodisi v obliki prilagojenih individualnih in skupinskih aktivnosti v okviru razširjenega programa šole).[14] Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju sicer ni zavezujoč dokument.

Najbolj podrobno so vsebina dela, metode dela in prilagajanje vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci opredeljeni v Konceptu odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovi šoli (v nadaljevanju: Koncept za OŠ).[15] V njem so predstavljene metode za odkrivanje nadarjenih in tri stopnje odkrivanja nadarjenih (evidentiranje, identifikacija in seznanitev in mnenje staršev), predstavljeno je tudi priporočeno delo z nadarjenimi po posameznih triadah. Vendar tudi Koncept za OŠ ni zavezujoč za osnovne šole, pač pa iz njegove vsebine izhajajo le priporočila. Koncepta za OŠ strokovni svet RS za splošno izobraževanje ni sprejel, temveč ga je samo obravnaval in podprl. Šole se lahko tako same odločijo ali, v kakšen obsegu in kako bodo Koncept za OŠ sploh uporabljale.[16]

Noben predpis zavezujoče ne določa, da se mora posameznemu nadarjenemu učencu osnovne šole ponuditi individualiziran program, s katerim bi se vzgojno izobraževalno delo prilagodilo značilnostim, potrebam in interesom učenca. V Konceptu za OŠ je IP za nadarjene naveden le kot ena od predlaganih oblik dela z nadarjenimi učenci, pa še to šele v drugi in tretji triadi.[17]

Ugotovitve Zagovornika

Zagovornik na podlagi vsega navedenega ugotavlja, da domnevno neustrezna obravnava otroka pri rednem pouku, konkretneje pri interni diferenciaciji pouka, ne predstavlja neposredne diskriminacije po z ZVarD. Zagovornik namreč ne prepoznava enega izmed ključnih elementov diskriminacije, to je poseg v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti osebe. V Sloveniji ni predpisa, ki bi na zavezujoč način urejal konkretne ukrepe za ravnanje z nadarjenimi učenci in poenotil sistem ravnanja z nadarjenimi učenci na vseh osnovnih šolah. V trenutni situaciji tako različne šole različno prilagajajo metode dela z nadarjenimi učenci, nekatere upoštevajo konkretna priporočila določena v Konceptu za OŠ,

---

[12] Povzeto po: Računsko sodišče RS, Revizijsko poročilo: Sistem dela z nadarjenimi in sistem šolskih tekmovanj, URL: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2020/Nadarjeni/Nadarjeni_SP17_RevizijskoP.pdf, str. 28.

[13] MIZŠ, Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, URL: https://pismenost.acs.si/wp-content/uploads/2017/09/Bela-knjiga-o-vzgoji-in-izobra%C5%BEevanju-v-RS-2011.pdf.

[14] Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju, str. 340.

[15] Koncept je sprejela delovna skupina za pripravo koncepta dela z nadarjenimi učenci, leta 1999 na seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, URL: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/01/koncept-dela-z-nadarjenimi-ucenci.pdf.

[16] Povzeto po: Revizijsko poročilo: Sistem dela z nadarjenimi in sistem šolskih tekmovanj, str. 30.

[17] Prav tam, str. 30-31.

nekatere ne. Na državni ravni tudi ni urejeno financiranje dela z nadarjenimi učenci, ni urejen sistem posebnih usposabljanj koordinatorjev za delo z nadarjenimi učenci, ustrezno ni urejeno niti spremljanje dela z nadarjenimi in njihovega razvoja. Oblike dela z nadarjenimi za osnovne šole tako niso zavezujoče in so odvisne od vsake posamezne šole. Noben zavezujoč predpis tudi ne nalaga šoli obveznosti, da v prvi triadi redno in nujno izvaja diferenciacija pouka za nadarjene učence.

Zagovornik je v svojih pojasnilih in izjasnitvi, ki je bila posredovana predlagatelju, zmotno navedel, da predlagatelj ni posredoval dokazila o tem, da je sin identificiran kot nadarjen učenec, na kar ga je predlagatelj v svojem odgovoru upravičeno opozoril. Identifikacija nadarjenosti otroka je del individualnega programa, ki sicer določa prilagoditve pouka glede na sinovo invalidnost. Del individualnega programa otroka so poleg prilagoditev, ki so vezane na njegovo govorno-jezikovno motnjo, tudi prilagoditve, ki so vezane na njegovo identificirano nadarjenost. Zlasti gre za dodatne dejavnosti, kot so računalništvo, angleščina ter sodelovanje pri dejavnosti »Uganke, zanke, zavozlanke«, kjer se poglablja znanje na višjih taksonomskih stopnjah ter dejavnost »Rad tekmujem«. Znotraj razreda pa je predviden pouk v skladu z določili učnega načrta in Pravilnika o izvajanju diferenciacije pri pouku v osnovni šoli. Zagovornik sicer ugotavlja, da navedeni pravilnik ni več v veljavi.[18]

Vsebinsko je pravilnik diferenciacijo pouka v osnovni šoli urejal na podoben način, kot jo ureja ZOsn. Ta določa, da učitelj od 1. do 9. razreda pri pouku in pri drugih oblikah organiziranega dela diferencira delo z učenci glede na njihove zmožnosti. Zagovornik ugotavlja, da povzeti člen ne določa, da se mora tiste učence, ki so identificirani kot nadarjeni, uvrstiti v skupino učencev, ki prejemajo težje naloge ter da je učenec upravičen do diferenciacije pouka navzgor pri vseh predmetih, kakor navaja predlagatelj. Določa le možnost učitelja, da diferencira delo z vsemi učenci v razredu že od prvega razreda, vendar podrobnejša diferenciacija za prve tri razrede sploh ni določena. Drugače velja za drugo in tretjo triado, za kateri zakon število ur diferenciacije in predmete, pri katerih poteka, določa natančneje (40. člen).

Iz poročila razredničarke [redacted] izhaja, da otrok sodeluje pri dejavnosti »Uganke, zanke, zavozlanke«, kjer rešuje problemske naloge, računske zgodbe in besedilne naloge. V okviru dejavnosti se pripravljajo tudi na različna tekmovanja (Matemček, Kenguru, Logične pošasti, Mehurčki). Sodeluje pri dejavnosti »Rad tekmujem v znanju«, kjer se prav tako rešujejo problemske naloge. Dodatne dejavnosti so tudi del otrokovega urnika. Iz urnika izhaja, da ima otrok na teden še po eno uro računalništva in dodatne angleščine. Zagovornik torej ugotavlja, da šola dejansko izvaja prilagoditve tudi glede ena otrokovo identificirano nadarjenost in ga spodbuja, da razvija svoja močna področja, kljub temu, da k temu ni zakonsko zavezana. Samo dejstvo, da učiteljica pri kateri izmed ur, ko izvaja notranjo diferenciacijo, otroka ne razvrsti v skupino, ki prejme največ nalog oziroma najtežje naloge, ne pomeni, da otrok ni deležen določenih prilagoditev na podlagi njegove identificirane dejavnosti in to kljub dejstvu, da obiskuje prvo triado osnovne šole, posebno delo z nadarjenimi pa je v večjem obsegu načeloma predvideno šele v drugi in tretji triadi osnovne šole. Razvrstitev v določeno skupino učencev pri izvajanju diferenciacije pri kakšni izmed ur pouka tako ne posega v otrokovo pravico do izobraževanja, niti v kakršnokoli drugo pravico, svoboščino, pravni interes ali ugodnost. Zagovornik zaključuje, da v konkretnem primeru ne gre za neposredno diskriminacijo skladno z ZVarD.

Zagovornik sicer na podlagi vseh navedb in priložene dokumentacije tudi ne prepoznava vzročne povezave med zatrjevanimi osebnimi okoliščinami rase in invalidnosti in ravnanjem učiteljice. Same navedbe, zlasti glede rase, brez kakršnihkoli dodatnih dejstev, dokazov ali okoliščin, ki bi jih predlagatelj navedel in z njimi podkrepil trditev, da je otrok pri pouku obravnavan slabše na podlagi osebne okoliščine rase, pa ne zadostujejo za to, da bi bila verjetnost obstoja diskriminacije potrjena.

---

[18] Pravilnik o izvajanju diferenciacije pri pouku v osnovni šoli se je prenehal uporabljati leta 2012, URL: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7711.

Na podlagi vsega navedenega Zagovornik v konkretni zadevi ni prepoznal ključnih elementov diskriminacije, to so poseg v pravice, svoboščine, pravne interese ali ugodnosti osebe, povezava med osebno okoliščino in ravnanjem učiteljice, kot tudi ne posredne in neposredne diskriminacije kot oblik diskriminacije Le ravnanje, ki vsebuje vse elemente, dejansko predstavlja diskriminacijo po ZVarD.

V skladu z določbo 40. člena ZVarD v postopkih varstva pred diskriminacijo velja pravilo obrnjenega dokaznega bremena. To pomeni, da mora kršitelj, kadar diskriminirana oseba (s svojimi izjavami in dokumenti ter drugimi dokazili) izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi oziroma da je neenako obravnavanje dopustno (v skladu z ZVarD). Vendar se breme dokazovanja na domnevnega kršitelja (v konkretnem primeru učiteljice oziroma ravnateljice šole) preveli šele takrat, ko bi kot oče mladoletne diskriminirane osebe izkazali, da so vaše trditve oziroma izjave, navedbe in dokazila takšna, da prav s svojo verjetnostjo izkazujejo domnevno kršitev prepovedi diskriminacije. Le tako bi namreč izpolnili t.i. trditveno breme. Ker trditveno breme ni bilo izkazano, se je Zagovornik odločil, da predlog za obravnavo diskriminacije zavrne, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe.

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku v primeru diskriminacije za stranke brezplačen, posebni stroški pa v tem postopku niso nastali, zato je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

Pouk o pravnem sredstvu: Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vloži v 30 dneh od vročitve odločbe na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana. Tožba se vloži pri pristojnem sodišču neposredno pisno ali se mu pošlje po pošti. Tožbi je treba priložiti poleg te odločbe v izvirniku ali prepisu tudi po en prepis ali kopijo tožbe in prilog za toženca, če je kdo prizadet z upravnim aktom, pa tudi zanj.

REPUBLIKA SLOVENIJA ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI 2 Ljubljana

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Postopek vodila:
Nika Stroligo Urankar
Svetovalka Zagovornika III

Vročiti:
- [ ] (osebno – po ZUP)

Vložiti:
- zbirka dok. gradiva.